

Fungicídna ochrana a regulácia rastu repky olejnej.

Ing. Mária Sekerková, CSc; SCPV- Výskumný ústav rastlinnej výroby Piešťany

V poslednom období stále častejšie sa prejavujúce zmeny počasia a zvýšená koncentrácia pestovania repky olejnej v oševnom postupe, spôsobujú kolísavý výskyt chorôb.

Pri náhlych výkyvoch počasia dochádza v mnohých prípadoch aj k atypickým prejavom chorôb, následkom čoho je potrebné fungicídnu ochranu aj opakovať. Žiaľ v poľnohospodárskej praxi je nadstavbová fungicídna ochrana či už z nevedomosti, ale viac z dôvodu šetrenia na chemickej ochrane vynechávaná. Dochádza k hromadeniu zásoby patogénov v pôde a v krátkej budúcnosti nás môže prekvapiť taká invázia chorôb, s ktorou si potom ľahko neporadíme.

V minulom vegetačnom období sme sa stretli aj s poškodením šesulí, ktoré nebolo zapríčinené chorobami a škodcami. Bolo to poškodenie fyziologického charakteru.

Najčastejšie choroby na repke v poslednom období.

Fomova hniloba – (Foma lingam) .

Je to choroba, ktorá je schopná ohrozovať rastlinu celé vegetačné obdobie a tak prispieť k zníženiu HTS – v konečnom dôsledku úrody.

Základné príznaky na jeseň sa objavujú na listoch kde vidieť oválne nekrotické škvrny s tmavším okrajom. V strede škvŕn sa nachádzajú piknidy v podobe tmavých bodiek chaoticky rozhádzaných. Na koreňovom krčku sú badateľné modrosivé škvrny, pletivo je čiastočne preliačené a skorkovatené. Takéto rastlinky majú spravidla aj modrofialové listy. Najsilnejší výskyt je vidieť na úvratiach a na podmočených pozemkoch. Choroba je prenosná osivom a pozberovými zvyškami.

Alternáriová škvrnitosť (Alternaria spp.), ohrozuje rastliny v priebehu celého vegetačného obdobia Už na hypokotyle klíčiacych rastliniek môžeme zbadieť drobné čiarkovité nekrotické škvrny, podobne ako na klíčnych listoch, kde sú okrúhle. Neskoršie sa na pravých listoch vytvárajú nekrotické škvrny obkolesené bledším žltým okrajom. Uprostred týchto škvŕn sa nachádzajú v kruhu usporiadané čierne bodky – piknidy. Na jar je možné chorobu sledovať na stonkách v podobe ostro ohraničených nekroz. Na šesuliach sa tvoria nekrotické škvrny, ktoré po silnom napadnutí môžu spôsobiť aj predčasné dozrievanie šesulí. Choroba je prenosná pôdou, pozberovými zvyškami a osivom.

Pleseň sivá (Botrytis cinerea). V minulom vegetačnom období sme sa často stretli s jej výskytom. Napadnutie je možné pozorovať už na jeseň v podobe šedo – bieleho, neskoršie až blede – hnedého mycélia, ktoré sa rozrastá a spôsobuje až odumieranie listov. Choroba môže za dlhšie trvajúceho vlhkejšieho počasia napadnúť stonky a šesule. Môže spôsobiť pri napadnutí šesulí predčasné dozrievanie. Prenos je zabezpečený pôdou, osivom.

Na predčasnom dozrievaní repky sa podieľa aj **biela hniloba** – (Sclerotinia sclerotiorum). K infekcii mladých rastliniek môže dôjsť micéliom narasteným zo sklerócií z pôdy . Markantný prejav choroby býva po odkvete repky za vlhkejšieho počasia. Na stonkách sa objavujú škvrny v strede biele s tmavšími šedými okrajmi. Pod škvrnami vo vnútri stonky sa nachádza vatovité biele mycélium v ktorom sú čierne skleróciá. Často sa vatovité mycélium objavuje aj na povrchu stoniek. Pri silnom napadnutí rastliny zasychajú, alebo dochádza k predčasnému dozrievaniu. Choroba je prenosná skleróciami s pôdy. Sklerócie sa môžu vyskytnúť aj medzi osivom.

V minulom vegetačnom období sme mali možnosť vidieť na poli pri dozrievaní zhľuky znetvorených šesulí – **Fytoplazmóza** - prenos voškami, cikádami.

Fungicídna ochrana

Aplikácii fungicídov na jeseň sa v posledných rokoch už nedá vyhnúť. Častý výskyt už popísaných chorôb v silnejšej alebo slabšej intenzite si vyžaduje celovegetačné fungicídne ošetrovanie.

Opakujúce sa teplé jesene vytvárajú vhodné podmienky pre možnosť dlhej parazitácie chorôb a škodcov, intenzívny rast repky, ktorý je potrebné zabrzdiť. V prípade, že po skorej sejbe a ešte aj dlhej teplej jeseni nepribrzdíme rast repky môže nastať predlžovanie vegetačného vrchola, ktorý môže počas zimy vymrznúť, alebo byť značne poškodený.

Okrem zabrzdenia rastu repky olejnej aplikáciou fungicídov s morforegulačným účinkom podporujeme aj zakladanie bočných vetiev už v jesennom období.

Podľa našich výsledkov z pokusov a viacročných skúseností je najvhodnejšie aplikovať fungicíd s morforegulačným účinkom, čím sa poriešia jesenné napadnutie chorobami a rast repky jedným zásahom.

Prípravok	Dávka l. kg/ha	Termín aplik.	Hrúbka koreňa V mm	Výška rastliny v mm
Horizon 250 EW	0,5 – 1,0	5 - 6 list	2, 1	190
Caramba	0,7 – 1,0	5 – 6 list	2,0	200
Alto Combi 420 SC	0,5	5 – 6 list	1,7	230
Retacel Extra	5	6 – 7 list	1,0	260
Kontrola			0,90	305
Contans WG	1 - 2	Pred sejbou – zapraviť do pôdy	Proti bielej hnilobe. deštruktívne na scelrocie.	
Orius 25 EW	0,75	5 – 6 list	Poznatky z praxe – korene neboli merané	

Merania hrúbky koreňov a výšky rastliny boli urobené 4. XII. 2006. Uvádzané sú priemery z 25 rastlín. Hustota rastlín na m² bola v priemere 28 – 34 rastlín.

Graf

Ošetrovanie repky na jar a do kvetu.

Prípravok	Dávka l. kg/ha	Termín aplik.	Fomova hniloba	Biela hniloba	Pleseň sivá	Alternáriová škvrnitosť
Horizon 205 EW	1,0	Predlžovací rast, do kvetu	***	***	***	***
Caramba	1,2 – 1,5	Predlžovací rast	***	***	***	***
Alto Combi 420 EC	0,5	Predlžovací rast	***			
Sumilex 50 WP	1,5	Do kvetu	***	***	***	***
Sportak Alpha HF	1,5	Do kvetu		***	***	***

Uvádzame fungicídy a ošetrovanie na základe našich výsledkov z pokusov.

*** - dobrá účinnosť.